

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΠΜΣ: "ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ"
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Β': "ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ & ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ"
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2013

Υπεύθυνοι Καθηγητές: Ε. Κλαμπασέα, Κ. Σερράος

Ερευνητές: Ζουμπουλάκη Κωνσταντίνα, Κατσάνη
Δόμνα, Πλουμίδα Ελένη, Τσιλιγιάννης Αντώνιος,
Χατζιωάννου Θεόδωρος

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΧΑΡΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	-01-
2. Ο ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ	-02-
3. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	-04-
3.1. Χαρακτηριστικά	-04-
3.2. Υφιστάμενη Κατάσταση	-06-
3.3. Γενικά Συμπεράσματα	-07-
4. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT	-08-
4.1. Εσωτερικό Περιβάλλον	-08-
4.2. Εξωτερικό Περιβάλλον	-10-
5. ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	-11-
5.1. Μεθοδολογία	-11-
5.2. Σενάριο Τάσεων	-12-
5.3. Ήπιο Σενάριο	-13-
5.4. Ριζοσπαστικό Σενάριο	-14-
5.5. Αξιολόγηση Σεναρίων	-16-
6. ΧΩΡΙΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ - ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ	-17-
6.1. Επιλογή Περιοχής Χωρικής Εξειδίκευσης	-17-
6.2. Γενικά Χαρακτηριστικά Περιοχής	-17-
6.3. Προβλήματα Περιοχής	-18-
6.4. Απόψεις Κατοίκων – Συνεντεύξεις	-19-
6.5. Προτάσεις	-20-
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	-22-

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

-01-

Στα πλαίσια του μαθήματος Προσεγγίσεις του Εφαρμοσμένου Αστικού Σχεδιασμού στην Ελλάδα επιχειρείται η διατομεακή διερεύνηση των προβλημάτων και των δυνατοτήτων του Δήμου Αχαρνών. Η παρούσα εργασία αποτελεί τμήμα αυτής της συλλογικής προσπάθειας, εστιάζοντας στο πεδίο του περιβάλλοντος.

Στόχος είναι η ανάπτυξη μιας προβληματικής για τον Δήμο σχετικά με τα ζητήματα του περιβάλλοντος και η ανάδειξη των ιδιαίτερων δυναμικών του, που να οδηγούν στην έκφραση προτάσεων χωρικών πολιτικών. Ως «περιβάλλον» αντιλαμβανόμαστε όχι μόνο το φυσικό περιβάλλον, αλλά μία ευρύτερη έννοια που περιλαμβάνει διαστάσεις κοινωνικές, οικονομικές, και πολιτισμικές¹. Οι διαστάσεις αυτές βρίσκονται σε διαλεκτική σχέση μεταξύ τους επιδρώντας στην καθημερινή βιωμένη πραγματικότητα των κατοίκων. Άρα μία πολιτική η οποία τείνει προς τον εξωραϊσμό και την καθαρότητα των φυσικών στοιχείων, αλλά υπονομεύει τον κοινωνικό και παραγωγικό ρόλο του περιβάλλοντος, θεωρούμε πως δεν αποτελεί περιβαλλοντική πρακτική.

Η διπλή αντίληψη του περιβάλλοντος ως ενός εξωτερικού πολύπλοκου δυναμικού συστήματος και ταυτόχρονα ως ενός στοιχείου που προσλαμβάνεται βιωματικά από το υποκείμενο που βρίσκεται στο εσωτερικό του (Lynch, 1960), ενισχύεται από τις αλληλοδιδασύσεις φυσικών και αστικών στοιχείων (Lefebvre, 2007), φαινόμενο που παρατηρείται και στην περιοχική μελέτη μας, το Δήμο Αχαρνών.

Η εργασία ξεκινά με την αναγνώριση της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος στον Δήμο Αχαρνών και την αξιολόγηση της με βάση τα δυνατά σημεία, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές. Αυτή η διαδικασία ανάλυσης και αξιολόγησης συνεχίζεται με τη διατύπωση εναλλακτικών σεναρίων αποτελούμενων από ένα σύνολο διαφορετικών επιλογών σχετικών με τον χώρο. Ο συνδυασμός στοιχείων των εναλλακτικών σεναρίων καταλήγει στη συγκρότηση προτάσεων για την περιοχική εξειδίκευσή μας, το Ολυμπιακό Χωριό.

1 πρβλ. τον Ν. 1650/86, «Για την προστασία του περιβάλλοντος», όπου το περιβάλλον ορίζεται ως «το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση κι επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα της ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες» (ΦΕΚ 160Α/86).

2. Ο ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ

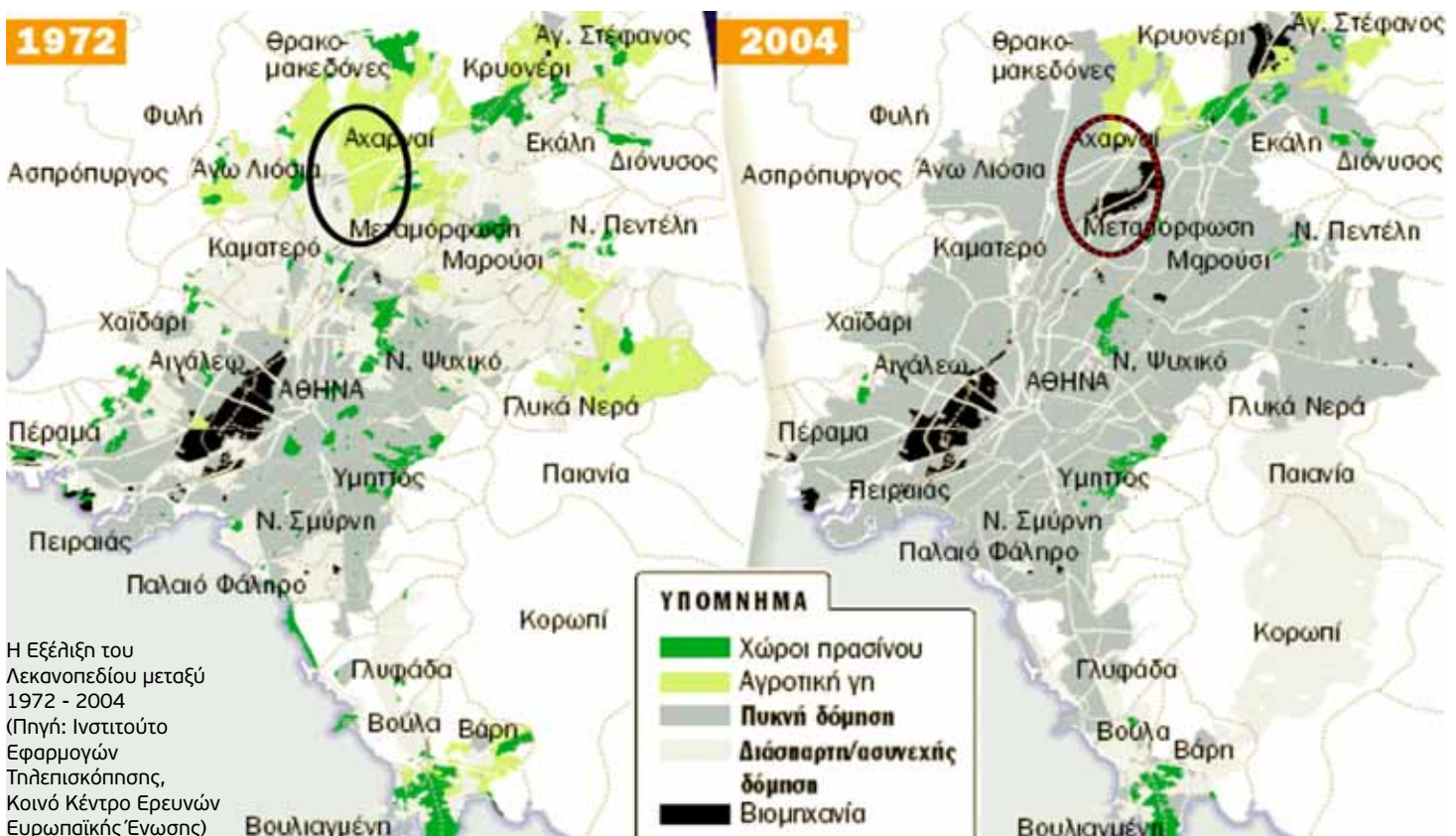
-02-

Ο Δήμος Αχαρνών βρίσκεται στις βόρειες παρυφές του Λεκανοπεδίου, και συνορεύει με τους Καθηκτικτικούς Δήμους Κηφισιάς, Διονύσου, Μεταμόρφωσης, Φιλαδέλφειας-Χαλκηδόνος, Αγίων Αναργύρων-Καματερού, Φυλής και Ορωπού. Με πληθυσμό περίπου 107.000 κατοίκων² και έκταση 150.000 στρεμμάτων³, αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους δήμους της Αττικής.

Με το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της περιοχής, οι κάτοικοι ανέπτυξαν ιστορικά μια βιοποριστική σχέση, μέσω της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα⁴ (Στριφτού-Βάθη, 2009). Από τη δεκαετία του 1960, ο μέχρι τότε αγροτικός οικισμός, αρχίζει να αλλάζει χαρακτήρα μέσω μιας έντονης οικιστικής ανάπτυξης που, σε μεγάλο βαθμό, υλοποιήθηκε μέσω της εκτός σχεδίου και διάσπαρτης δόμησης. Αυτή η διαδικασία συμβαδίζει με ραγδαία αύξηση του πληθυσμού⁵ του Δήμου, στην οποία συνέβαλλε και η εγκατάσταση εσωτερικών και οικονομικών μεταναστών.

Παράλληλα ξεκινά και η εγκατάσταση μεταποικιακών δραστηριοτήτων (Ε.Μ.Π., 2001), οι οποίες αποτελούν μέχρι σήμερα σημαντικό κομμάτι της οικονομίας του Δήμου⁶. Οι βιομηχανίες και βιοτεχνίες συγκεντρώνονται κυρίως στα ανατολικά του Δήμου, στην περιοχή που είναι χαρακτηρισμένη ως ΒΙΟ.ΠΑ. από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου, κατά μήκος του Κηφισού και των οδών Δεκελείας, Καραμανλή, Μόλας κ.α. Μαζί τους συνυπάρχουν δραστηριότητες χονδρεμπορίου, αποθήκευσης, μάντρες υλικών, καθώς και αγροτικές καλλιέργειες. Στους πρόποδες της Πάρνηθας συναντούμε ορισμένες δραστηριότητες αναψυχής και εστίασης.

Η αγροτική δραστηριότητα έχει μειωθεί αισθητά κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Στον [Χάρτη] παρατηρούμε την ένταση της υποχώρησης της γεωργικής γης στις Αχαρνές κατά διάστημα 1972-2004. Ωστόσο, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αποτελούν ακόμα και σήμερα το 14% της έκτασης του Δήμου⁷, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό βρίσκονται νότια και δυτικά του Ολυμπιακού Χωριού.

²<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-census2011>

³<http://www.acharnes.gr/category/content-171-47>

⁴Κύριες ασχολίες των κατοίκων αποτέλεσαν, μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα, η αγροτική καλλιέργεια, η κτηνοτροφία, η υλοτομία, και το κυνήγι (Στριφτού-Βάθη, 2009).

⁵Κατά την περίοδο 1961-2011, ο πληθυσμός αυξάνεται κατά 550% (στοιχεία: ΕΛΣΤΑΤ)

⁶Σύμφωνα με την Μελέτη Ανάπτυξης Μετρό, η βιομηχανία αφορούσε το 45% των θέσεων εργασίας στο Μενίδι (Δήμος Αχαρνών, 2011).

⁷Στοιχεία: ΕΣΥΕ, απογραφή 1999-2000

Η ύπαρξη φτηνής γης, σε ένα ποσοστό δημόσιας και μη κατατετημένης, οδήγησε στην αντιμετώπιση του Δήμου πολλές φορές ως «απόθεμα γης» (Ε.Μ.Π., 2001), υποδοχέα υπερτοπικών/μητροπολιτικών δραστηριοτήτων (στρατόπεδα, διυλιστήρια ΕΥΔΑΠ, φυλακές και στρατόπεδο συγκέντρωσης, εγκαταστάσεις ΔΕΗ, Ανθαγορά κ.α.). Πρόκειται για χρήσεις μη λειτουργικά ενταγμένες στον πολεοδομικό ιστό, που διασπούν τη συνέχειά του, και συχνά γίνονται αντιληπτές ως αιτίες υποβάθμισης.

Η χωρική οργάνωση του Δήμου, χαρακτηρίζεται από έντονες αντιθέσεις και κατακερματισμό. Μπορούμε να διακρίνουμε διαφορετικές χωρικές τυπολογίες (Ε.Μ.Π., 2001):

- Ένα συνεκτικό και περισσότερο πυκνοδομημένο πυρήνα στο κέντρο του Δήμου, με κύριες χρήσεις κατοικίας, λιανικού εμπορίου και διοίκησης.
- Αραιοδομήμενες οικιστικές ενότητες εκτός του κέντρου, χαλαρά συνδεδεμένες μεταξύ τους και με το κέντρο, και σε μεγάλο βαθμό ανεπτυγμένες εκτός σχεδίου, με συνεπαγόμενες ελλείψεις υποδομών.
- Χωρικές ενότητες με ιδιαίτερο χαρακτήρα, όπως ημι-αγροτικές περιοχές, περιοχές βιομηχανικών και βιοτεχνικών συγκεντρώσεων, και περιοχές που φιλοξενούν υπερτοπικές χρήσεις
- Περιοχές περιαστικού πρασίνου, στα όρια του Δήμου

Θα μπορούσαμε επίσης να προσθέσουμε ως ξεχωριστές χωρικές ενότητες και τους οικισμούς οργανωμένης δόμησης, από τους οποίους οι δύο είναι εργατικής κατοικίας (οικισμός Προφήτη Ηλία και Ολυμπιακό Χωριό), ενώ οι Θρακομακεδόνες έχουν χαρακτηριστικά «κηπούπολης» και στεγάζουν υψηλότερες εισοδηματικές ομάδες.

Η σύνθεση του πληθυσμού χαρακτηρίζεται από ετερογένεια ταξική και εθνοτική, η οποία αποτελεί στοιχείο της ταυτότητας του Δήμου, και οι οποία διαμορφώθηκε μέσα από την ιστορική εξέλιξη της περιοχής. Οι διαφορετικές κοινωνικές ομάδες διαχωρίζονται χωρικά, γεγονός που δημιουργεί φαινόμενα περιχαράκωσης, αλλά και χωρικά εντοπισμένες ασυμμετρίες ως προς την ποιότητα ζωής και την ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος, οι οποίες υπονομεύουν τη χωρική και κοινωνική συνοχή του Δήμου.

Ο Δήμος αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα όπως:

- Ελλείψεις και ανεπάρκεια υποδομών και κοινωνικών εξυπηρετήσεων, οι οποίες δύσκολα μπορούν να αντιμετωπιστούν λόγω του χαρακτήρα της οικιστικής ανάπτυξης που επικράτησε σε μεγάλο μέρος του Δήμου (εκτός σχεδίου δόμηση και χαμηλές πυκνότητες)
- Περιχαράκωση, κοινωνικός και χωρικός διαχωρισμός, φαινόμενα αποκλεισμού και εντάσεις μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων
- Σταδιακή μείωση της αγροτικής γης
- Όχληση από υπερτοπικές χρήσεις, και συνύπαρξη ασύμβατων/συγκρουόμενων χρήσεων
- Περιβαλλοντική υποβάθμιση και έλλειψη διαμορφωμένων και λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων
- Ανεπάρκεια δημοτικών οικονομικών πόρων

Παρουσιάζει ωστόσο ταυτόχρονα μια δυναμική που συνδέεται με την ύπαρξη ενός διαφοροποιημένου και δυναμικού παραγωγικού ιστού, ενός πλούσιου ανθρώπινου και φυσικού κεφαλαίου, αδόμητων και ελεύθερων χώρων, αγροτικών και ημι-αγροτικών εκτάσεων (Ε.Μ.Π., 2001), και τη γειτνίαση με μεγάλους συγκοινωνιακούς άξονες.

Παραγωγικές Δραστηριότητες
(Πηγή: Κάτου Μ., 2013)

Συγκεντρώσεις Κοινωνικών Ομάδων
(Πηγή: Κάτου Μ., 2013)

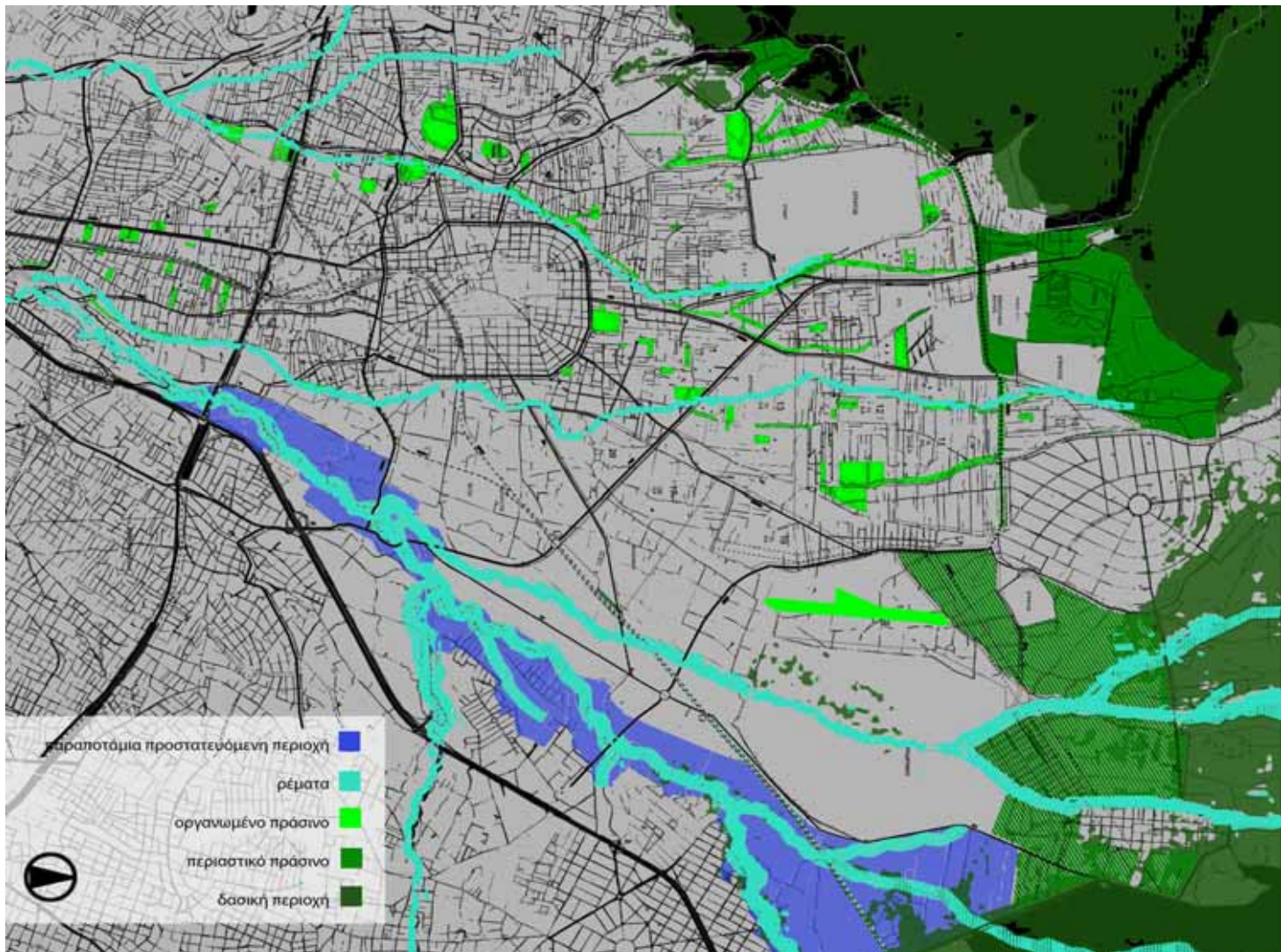

3. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3.1. Χαρακτηριστικά

Το φυσικό περιβάλλον του Δήμου Αχαρνών εμφανίζει ποικιλομορφία και ετερογένεια, με αστικούς κοινόχρηστους χώρους (πλατείες, άλση και πάρκα), αστικούς χώρους ειδικών ρυθμίσεων που αποτελούν εν δυνάμει ελεύθερους χώρους (στρατόπεδα και αρχαιολογικοί χώροι), ελεύθερους χώρους περιαστικού πρασίνου (ορεινός όγκος της Πάρνηθας κ.ά.), ρέματα που διατρέχουν περιφερειακά και κεντρικά της δημοτικής έκτασης και γεωργικές εκτάσεις.

•Γεωργικές εκτάσεις

Ο πρωτογενής τομέας αποτελούσε την κύρια χρήση γης και κύρια πηγή απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού του δήμου από τα αρχαία χρόνια μέχρι την δεκαετία του 1970, αποτελώντας μία από τις κυριότερες πηγές αγροτικών προϊόντων του Λεκανοπεδίου. Παρά τον περιορισμό των εκτάσεων γεωργικής γης και της αντικατάστασής τους από άναρχη δόμηση και βιομηχανικές δραστηριότητες, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις καλύπτουν μεγάλη επιφάνεια του δήμου. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 της ΕΣΥΕ, οι τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας, δασοκομίας και αλιείας απασχολούν μόνο το 2,31% του πληθυσμού.

•Ρέματα

Τα κυριότερα ρέματα που συναντώνται στην δήμο Αχαρνών είναι το ρέμα Καναπίτσας, το ρέμα της Χελιδονούς και το ρέμα Εσχατέας, που εκβάλλουν στον ποταμό Κηφισό.

Το ρέμα Εσχατέας είναι μπαζωμένο στο μεγαλύτερο μέρος του και φιλοξενεί παραποτάμια βλάστηση. Το ρέμα της Χελιδονούς αποτελεί τμήμα της αρχαίας κοίτης του ποταμού Κηφισού, ένα τμήμα της οποίας δεν έχει καταστραφεί αλλά διατηρεί μεγάλο μέρος από την άγρια ομορφιά του, με τη ροή του ποταμού να είναι συνεχής. Το ρέμα Καναπίτσας πηγάζει από την Πάρνηθα και εκβάλλει στον Κηφισό ποταμό στο ύψος του δήμου Φιλαδελφείας. Σε πολλά σημεία έχει καταπατηθεί από τον αστικό ιστό, είναι μπαζωμένο ή φραγμένο, ενώ σε άλλα σημεία είναι ανοιχτό. Ο ποταμός Κηφισός είναι ο μεγαλύτερος ποταμός της Αττικής και αποτελεί το ανατολικό όριο του δήμου. Αποτελεί σημαντικό συλλεκτήρα του υδάτινου στοιχείου του λεκανοπεδίου και καθορίζεται ως προστατευμένη ζώνη σύμφωνα με Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 632Δ/1994).

•Ελεύθεροι Χώροι Περιαστικού Πρασίνου

Μεγάλο μέρος του δήμου Αχαρνών καλύπτεται από τον ορεινό όγκο της Πάρνηθας. Το βουνό έχει έκταση 300.000 στρεμμάτων, με τα ψηλότερα τμήματα του να καλύπτονται από δάσος έλατου και οι χαμηλότερες εκτάσεις με πευκοειδή και φρύγανα. Η Πάρνηθα φιλοξενεί πολλά είδη πουλιών και ζώων και σπάνια είδη φυτών και αρπακτικών, με πιο χαρακτηριστικά τα κόκκινα ελάφια των οποίων ο πληθυσμός φτάνει τα 400 περίπου ελάφια (Βάση Δεδομένων Φιλότις, 2011). Μεγάλο μέρος έχει κηρυχθεί Εθνικός Δρυμός (ΒΔ 664/1962) και καταφύγιο άγριας ζωής.

Η Πάρνηθα έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000 και έχει ανακηρυχθεί τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (25638/1269 απ. Υπ. Γεωργίας). Το 2007 χαρακτηρίζεται Εθνικό Πάρκο (Μπελαβίλας & Βαταβάλη, 2009). Το 2007 το δάσος της Πάρνηθας υπέστη μεγάλη καταστροφή λόγω της πυρκαγιάς η οποία συνετέλεσε στην απώλεια του σημαντικότερου πνεύμονα πρασίνου στην Αττική, με σοβαρές επιπτώσεις στις κλιματικές συνθήκες του δήμου και της πρωτεύουσας και μεγάλο κίνδυνο πλημμυρικών φαινομένων. Το κτήμα Τατοίου, μέρος της γεωγραφικής ενότητας της Πάρνηθας, αποτελεί το πιο πυκνό περιαστικό δάσος της Αθήνας. Στα χαμηλότερα μέρη του κτήματος, στην περιοχή της Βαρυμπόμπης, υπάρχουν ελαιώνες, χωράφια, αμπέλια και άλλες μισοεγκαταλειμμένες καλλιέργειες.

•Αστικοί Κοινόχρηστοι Χώροι

Στο κεντρικό οικιστικό πέταλο του δήμου Αχαρνών συναντώνται πλατείες, παιδικές χαρές, πράσινες νησίδες, χωρίς να εμφανίζουν ισόρροπη κατανομή και με ελλειπή ή κατεστραμμένο αστικό εξοπλισμό. Στο υπόλοιπο σύνολο του δήμου συναντώνται κυρίως αδόμητοι χώροι με διάφορα είδη χλωρίδας, μερικά αλσύλλια και μεγάλες νησίδες περιαστικού πρασίνου. Μοναδικό παράδειγμα σχεδιασμένου δημόσιου χώρου αναψυχής εκτός κεντρικού οικιστικού πετάλου αποτελεί η κεντρική λωρίδα του Ολυμπιακού χωριού, το μέγεθος της οποίας καλύπτει τις ανάγκες της κοινότητας.

•Αστικοί Χώροι Ειδικών Ρυθμίσεων

Τα στρατόπεδα και οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν χώροι που χαρακτηρίζονται από ποικιλόμορφη βλάστηση, δένδρωδη και θαμνώδη, φιλοξενούν πολλά είδη ζώων και έχουν μικρά ποσοστά δομημένης επιφάνειας.

3.2. Υφιστάμενη Κατάσταση

-06-

Η επιτόπια παρατήρηση αναδεικνύει το εύρος της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης του φυσικού αποθέματος του Δήμου Αχαρνών που δημοσιεύεται στα ιστολόγια, σε τοπικά ενημερωτικά δελτία και σε θεσμοθετημένα περιβαλλοντικά προγράμματα προστασίας.

Στον χώρο του δήμου Αχαρνών παρατηρούνται αυξημένα ποσοστά ατμοσφαιρικής ρύπανσης η οποία οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Η διέλευση σημαντικών οδικών αξόνων με μεγάλη κυκλοφοριακή κίνηση, το φωτοχημικό νέφος του Λεκανοπεδίου (αυξημένοι δείκτες μέτρησης του όζοντος από εγκατεστημένους σταθμούς στους Θρακομακεδόνες), η κυκλοφοριακή συμφόρηση που συναντάται στο κέντρο του δήμου της ώρες αιχμής και η κίνηση βαρέων οχημάτων λόγω ύπαρξης πολλών μεταποιητικών μονάδων στην περιοχή επιβαρύνουν την ποιότητα της ατμόσφαιρας. Επιπρόσθετα, η ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία που εκπέμπεται από τις ηλεκτροφόρες υποδομές της ΔΕΗ επιβαρύνει σημαντικά το περιβάλλον και αποτελεί κίνδυνο για την υγεία. Ακόμα, οι περιοχές που γειτνιάζουν με μεγάλους ή επιβαρυσμένους οδικούς άξονες αντιμετωπίζουν φαινόμενα έντονης ηχορύπανσης.

Ένα άλλο ζήτημα που επιβαρύνει τις περιβαλλοντικές ποιότητες του δήμου είναι η αυθαίρετη ρίψη μπαζών σε ελεύθερους αδόμητους χώρους και χώρους φυσικού κάλλους όπως τα ρέματα και οι παρυφές της Πάρνηθας. Η μη ολοκλήρωση του δικτύου αποχέτευσης δημιουργεί σημαντική υποβάθμιση των υδάτινων λεκανών απορροής και της ποιότητας του εδάφους, και αποτελεί μεγάλο κίνδυνο περαιτέρω υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Ο Κηφισός, παρά το γεγονός της θεσμοθέτησης της περιβαλλοντικής προστασίας του, αντιμετωπίζει προβλήματα μόλυνσης και εγκατάλειψης. Στο ρέμα της Χελιδονούς παρατηρούνται τάσεις ταχείας υποβάθμισης (Βάση Δεδομένων Φιλότης, 2011). Το ρέμα Καναπίτσας στο σύνολό του εμφανίζει έντονα σημάδια εγκατάλειψης. Το ρέμα Εσχατέας, πριν τις προσπάθειες καθαρισμού του, είχε στην κοίτη του νεκρά ζώα, τοξικά και χημικά απόβλητα κάθε είδους, σκουπίδια και οικοδομικά υλικά κ.ά.. Σε περιόδους έντονων βροχοπτώσεων υπερχειλίζει και δημιουργεί προβλήματα σε παρακείμενες κατοικίες και οδικές συνδέσεις.

Στον ορεινό όγκο της Πάρνηθας η κατάσταση θεωρείται καλή με τάσεις σταδιακής υποβάθμισης. Η πιο σημαντική απειλή για το φυσικό απόθεμα της Πάρνηθας αποτελεί η ανθρώπινη πίεση που δέχεται το τοπίο λόγω της ανάπτυξης ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή γραμμών μεταφοράς υψηλής τάσης. Σημειώνεται καταπάτηση της βλάστησης και συλλογή φυτών, καθώς και η παράνομη ρίψη απορριμμάτων κατά μήκος του κεντρικού δρόμου. Η εγγύτητα με κατοικημένες περιοχές αυξάνει την απειλή της φωτιάς, ενώ σημειώνεται και μερικώς ανεξέλεγκτη δόμηση από στρατιωτικές δραστηριότητες. Επιπρόσθετα λαμβάνει χώρα παράνομο κυνήγι ελαφιών και άλλων ζώων σε μεγάλη έκταση του ορεινού όγκου (Βάση Δεδομένων Φιλότης, 2011). Όσον αφορά το κτήμα Τατοίου, η κατάσταση του τόπου χαρακτηρίζεται καλή με τάσεις αναβάθμισης.

3.3. Γενικά Συμπεράσματα

Το φυσικό περιβάλλον του Δήμου, με την ύπαρξη μεγάλων εκτάσεων σπάνιας ομορφιάς, πλούσιου ανάγλυφου και μεγάλων αδόμητων εκτάσεων, εμφανίζει ποιοτικά χαρακτηριστικά σπάνια για το επιβαρυσμένο και πυκνοδομημένο λεκανοπέδιο της Αττικής. Η πλειοψηφία των αδόμητων εκτάσεων, λόγω ανάσχεσης της δραστηριότητας του κατασκευαστικού κλάδου, δεν έχουν επιβαρυνθεί από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Λόγω άναρχης οικοπεδοποίησης παλαιότερων ετών έχει καταπατηθεί σημαντικό μέρος της δασικής έκτασης στους πρόποδες της Πάρνηθας. Το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης δεν εκτείνεται σε όλες τις κατοικημένες περιοχές του δήμου, με αποτέλεσμα την επιβάρυνση των ρεμάτων και του υπεδάφους. Η έλλειψη πρόνοιας για ελεύθερους χώρους στον πυκνό αστικό ιστό του πετάλου δυσχεραίνει την ποιότητα ζωής και την καθημερινότητα των κατοίκων. Τέλος, χαρακτηριστικό των ελεύθερων χώρων πρασίνου είναι η ασυνέχειά τους.

4. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

Έπειτα από την ανάλυση της περιοχής τόσο σε σχέση με τα γενικά χαρακτηριστικά της όσο και ειδικότερα αναφορικά με τον τομέα του περιβάλλοντος και την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης κρίνεται αναγκαία η αξιολόγησή αυτής, σε συνδυασμό με τις δυναμικές τάσεις που τυχόν διακρίνονται στο ευρύτερο περιβάλλον. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιείται ως μεθοδολογικό εργαλείο η ανάλυση SWOT⁸, με τη βοήθεια της οποίας θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε στο επόμενο στάδιο ανάληψης δράσης για την περιοχή.

Η SWOT ανάλυση, διακρίνεται σε δύο βασικά τμήματα. Στο πρώτο, με αφετηρία το εσωτερικό περιβάλλον γίνεται μία αξιολόγηση των δεδομένων της περιοχής μελέτης μας, κατατάσσοντάς τα σε δυνατά σημεία και αδυναμίες. Ενώ στο δεύτερο, με βάση το εξωτερικό περιβάλλον, γίνεται μια προσπάθεια να διαβαστούν οι διάφορες δυναμικές και οι τάσεις που υπάρχουν στο ευρύτερο περιβάλλον και θα μπορούσαν δυνητικά να επηρεάσουν την περιοχή μας, τόσο ως κίνδυνοι από τους οποίους θα πρέπει να προστατευθεί όσο και ως ευκαιρίες προς αξιοποίηση.

4.1. Εσωτερικό Περιβάλλον

Η έντονη παρουσία του φυσικού περιβάλλοντος στον Δήμο Αχαρνών είναι θα λέγαμε ένα από τα κυρίαρχα δυνατά σημεία της περιοχής και αποτελεί και για τους ίδιους τους κατοίκους⁹ συγκριτικό πλεονέκτημά του σε σχέση με άλλους δήμους. Στο δήμο Αχαρνών περιλαμβάνεται πράγματι ένα σημαντικό κομμάτι του περιαστικού πρασίνου της Αττικής (Πάρνηθα, Βασιλικά κτήματα στο Τατόι, κ.α.) καθώς επίσης και άλλα στοιχεία φυσικού ενδιαφέροντος όπως είναι παραδείγματος χάριν τα ρέματα. Πέρα από το φυσικό αυτό πλούτο, στην περιοχή υπάρχει και μεγάλο ποσοστό εκτάσεων γης υψηλής παραγωγικότητας καθώς και έντονη (σε σχέση με άλλους δήμους της Αττικής) γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα, σε μια περιοχή με σχετική εγγύτητα στο κέντρο των Αθηνών και άλλες αστικές περιοχές, αλλά και εύκολη προσβασιμότητα (μεγάλοι οδικοί άξονες). Όπως έχει άλλωστε προαναφερθεί υπάρχει παράδοση στην περιοχή όσον αφορά την ενασχόληση των κατοίκων με τον πρωτογενή τομέα. Ένα άλλο εν δυνάμει θετικό στοιχείο είναι και η ύπαρξη μεγάλων αδόμετων εκτάσεων στην περιοχή (βλ. Στρατόπεδα) τα οποία θα μπορούσαν ίσως σε μια μελλοντική βάση να αποτελέσουν ένα πολύτιμο εδαφικό απόθεμα προς αξιοποίηση, σε συνδυασμό με μικρότερους αδόμετους χώρους που βρίσκονται μέσα στον αστικό πυρήνα του δήμου.

Η έντονη αυτή παρουσία του φυσικού στοιχείου στα όρια κυρίως του Δήμου παρουσιάζει δυστυχώς σε αρκετά σημεία έντονα σημάδια υποβάθμισης γεγονός που συνιστά μία από τις βασικές αδυναμίες της περιοχής. Η κατάσταση αυτή κατά τόπους επιδεινώνεται εξαιτίας των υπερτοπικών συνήθως χρήσεων που επιβαρύνουν με την παρουσία τους την περιοχή (βλ. πυλώνες ΔΕΗ, Βιομηχανία, κ.α.).

Ένα από τα σημαντικότερα όμως προβλήματα που διακρίνεται στην περιοχή ως βασική της αδυναμία είναι ο έντονος κατακερματισμός του χώρου που δημιουργείται τόσο από την περιχαράκωση που επέβαλλαν σε αυτήν οι διάφορες υπερτοπικές χρήσεις (μεγάλοι άξονες μεταφορών, στρατόπεδα, εγκαταστάσεις ΕΥΔΑΠ) όσο και από τον ισχυρό κοινωνικό διαχωρισμό και την εσωστρέφεια των διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων της περιοχής.

Όσον αφορά τώρα τις γεωργικές εκτάσεις που συνιστούν ένα από τα βασικά προτερήματα της περιοχής, αυτές δυστυχώς παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητες και συχνά υποχωρούν απέναντι στις οικιστικές πιέσεις που κυριαρχούσαν στην περιοχή τα προηγούμενα χρόνια. Καθώς σταδιακά μειώθηκε και η ενασχόληση των κατοίκων με τον πρωτογενή τομέα.

Όλες αυτές οι αδυναμίες της περιοχής εντείνονται λόγω των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζει ο Δήμος τα τελευταία χρόνια (ο Δήμος Αχαρνών βρίσκεται μεταξύ των πιο υπερχρεωμένων δήμων της χώρας¹⁰) καθώς και από την ανεκτικότητα που παρουσιάζεται σχετικά με τη μη τήρηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου (βλ. αυθαίρετη δόμηση).

⁸SWOT: αρκτικόλεξο των λέξεων Strengths (Δυνατά Σημεία), Weaknesses (Αδυναμίες), Opportunities (Ευκαιρίες), Threats (Απειλές)

⁹βλ. (Κάτου, 2013)

¹⁰<http://tvxs.gr/news/ελλάδα/σε-πρόγραμμα-εξυγιάνσης-υπερχρεωμένοι-δήμοι>

STRENGTHS//ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

-09-

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Φυσικός πλούτος (δάση, ρέματα, καλλιέργειες, προστατευόμενες περιοχές)
- Περιαστικό πράσινο (Πάρνηθα, Εθνικός Δρυμός, Παλαιά Βασιλικά Κτήματα στο Τατόι)

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Μεγάλα ποσοστά γης υψηλής παραγωγικότητας
- Παράδοση στην ενασχόληση των κατοίκων με τον πρωτογενή τομέα
- Υπαρξη γεωργικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας

ΘΕΣΗ

- Εγγύτητα με το κέντρο των Αθηνών
- Εύκολη προσβασιμότητα (Προαστιακός, Αττική Οδός, Εθνική Οδός, κτλ)

ΔΟΜΗΜΕΝΟ/ΑΔΟΜΗΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Υπαρξη μεγάλων αδόμητων εκτάσεων (στρατόπεδα, κτλ)
- Κενά οικοπέδα εντός αστικού πυρήνα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

- Αθλητικές και φυσιοθεραπευτικές δραστηριότητες

WEAKNESSES//ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Κοινωνικός διαχωρισμός, εσωστρέφεια και περιχαράκωση
- Υπερτοπικές δραστηριότητες και στρατιωτικές εγκαταστάσεις
- Υπαρξη μεγάλων οδικών αξόνων υπερτοπικής σημασίας
- Εντάσεις που προκαλούνται από τις αντιθέσεις μεταξύ ετερόκλητων ομάδων του πληθυσμού

ΡΥΠΑΝΣΗ

- Μόλυνση ρεμάτων – Κηφισού λόγω ανεπάρκειας συστημάτων αποχέτευσης, βόθρων, κτλ και λόγω ανεξέλεγκτης απόρριψης απορριμμάτων και αποβλήτων
- Ηχορρύπανση από οχλούσες χρήσεις
- Οπτική ρύπανση και ακτινοβολία από υπέργεια δίκτυα ΔΕΗ

ΔΟΜΗΜΕΝΟ/ΑΔΟΜΗΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Μεγάλος αριθμός αμήχανων ελεύθερων χώρων με χαμηλή απόδοση χρήσης στους κατοίκους
- Αυθαίρετη δόμηση/καταπατήσεις
- Αποχαρακτηρισμός και δόμηση γης υψηλής παραγωγικότητας
- Ενθάρρυνση χρήσης ΙΧ λόγω χαμηλής πυκνότητας

ΜΗ ΣΥΜΒΑΤΕΣ/ΑΛΛΗΛΟΣΥΓΚΡΟΥΟΜΕΝΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ

- Ασύμβατες χρήσεις μέσα ή δίπλα σε χώρους περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (δάση, ρέματα, γη υψηλής παραγωγικότητας)
- Αλλοίωση φυσικού τοπίου και χαρακτήρα της περιοχής από συμφέροντα που εκμεταλλεύονται τη μη τήρηση του θεσμικού πλαισίου

ΕΛΛΕΙΨΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

- Υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης – καθημερινότητας λόγω έλλειψης βασικών υποδομών
- Ελλιπής αστικός εξοπλισμός (φωτισμός, πεζοδρόμια, κακό οδικό δίκτυο, σήμανση)

ΔΥΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- Περιορισμένα περιθώρια παρέμβασης από το Δήμο για την προστασία του περιβάλλοντος λόγω οικονομικής στενότητας
- Αυξημένο ποσοστό ανεργίας, χαμηλό ποσοστό εκπαίδευσης, χαμηλότερο ποσοστό εξειδίκευσης (ιδίως στα συναφή με γεωργικά)

ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

- Εκφυλισμός μεγάλων γεωργικών εκτάσεων υψηλής παραγωγικότητας
- Εγκατάλειψη του παρελθόντος ενασχόλησης με τον πρωτογενή τομέα
- Έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με καινοτόμες πρακτικές

4.2. Εξωτερικό Περιβάλλον

-10-

Παρόλα αυτά, προκαλεί αισιοδοξία το γεγονός ότι έννοιες συμβατές με την προστασία και την ανάδειξη του περιβάλλοντος όπως παραδείγματος χάρη αυτή της αειφορίας έχουν ενσωματωθεί εδώ και αρκετά χρόνια τόσο στο ευρωπαϊκό¹¹ όσο και στο εθνικό¹² θεσμικό πλαίσιο και προς αυτή την κατεύθυνση έχουν αναπτυχθεί πληθώρα προγραμμάτων και δράσεων (κυρίως ευρωπαϊκών) που συνιστούν ευκαιρίες προς αξιοποίηση. Παράλληλα, υπάρχει ευρύ φάσμα επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού, νέων τεχνολογιών καθώς και πληθώρα επιτυχημένων παραδειγμάτων και καινοτόμων ιδεών που θα μπορούσαν, έπειτα φυσικά από κατάλληλη προσαρμογή τους στα συγκεκριμένα χωροχρονικά δεδομένα της περιοχής, να ενισχύσουν τα δυνατά σημεία του δήμου αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις αδυναμίες του.

Δυστυχώς όμως, η σημερινή οικονομική συγκυρία όχι μόνο στενεύει τα περιθώρια δράσεων, αλλά προωθεί και διευκολύνει αμφιλεγόμενες και μεγάλης κλίμακας επενδύσεις συχνά (βλ. διαδικασίες fast-track) εις βάρος μάλιστα του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος. Πέρα όμως από την οικονομική δυσχέρεια, που συνιστά μια απειλή παρακάμψη μέσω λιγότερο δαπανηρών δράσεων, την περιοχή και ειδικότερα το φυσικό περιβάλλον αυτής απειλούν και άλλοι παράγοντες όπως είναι για παράδειγμα οι πυρκαγιές, οι πλημμύρες (κυρίως στα μπαζωμένα ρέματα) καθώς και άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα (βλ. ρύπανση). Τέλος, δε θα μπορούσαμε να μην αναφέρουμε ως βασική απειλή τις συνεχείς πιέσεις που δέχεται η περιοχή από τις διάφορες μη-επιθυμητές υπερτοπικού χαρακτήρα δραστηριότητες (βλ. Αμυγδαλέζα).

Στο επόμενο στάδιο της εργασίας διατυπώνονται τα σενάρια και στη συνέχεια οι προτάσεις μας για την περιοχή με κατεύθυνση την ενίσχυση των δυνατών της σημείων μέσα από την αξιοποίηση των ευκαιριών που παρουσιάζονται στο εξωτερικό της περιβάλλον αλλά και την προσπάθεια αποφυγής των απειλών που διαφαίνονται να την επηρεάζουν.

ΟΡΡΟΠΥΝΟΠΙΕΣ//ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Ενσωμάτωση της έννοιας της αειφορίας στο εθνικό και κοινοτικό δίκαιο
- Εθνικοί κι Ευρωπαϊκοί μηχανισμοί προστασίας φυσικού περιβάλλοντος (Δίκτυο Natura, κτλ)
- Εθνικοί κι Ευρωπαϊκοί μηχανισμοί προστασίας γης υψηλής παραγωγικότητας
- Στρατηγική σχετικά με τη σύνδεση περιοχών περιστατικού πρασίνου μεταξύ τους, και τη σύνδεσή τους και με τους χώρους αστικού πρασίνου της πόλης (ΡΣΑ)

ΔΡΑΣΕΙΣ/ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Δράση πρωτοβουλιών περιβαλλοντικής ευαισθησίας
- Ευρωπαϊκές υποδομές και προγράμματα σχετικά με την ανάπτυξη των εναλλακτικών γεωργικών δραστηριοτήτων, βιοκαλλιέργειών, αγροτουρισμού, αστικής γεωργίας
- Απόδοση στρατοπέδων για δημόσια χρήση
- Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση μαθητών και πολιτών

ΔΙΑΔΟΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ & ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ

- Αξιοποίηση επιστημονικού δυναμικού κι ερευνητικών δυνατοτήτων
- Το διαδίκτυο ως πηγή ενημέρωσης, πληροφόρησης και προβολής οποιασδήποτε δράσης
- Αποδεδειγμένα επιτυχημένα παγκοσμίως παραδείγματα παρομοίων περιπτώσεων αξιοποίησης αστικών περιοχών και προστασία περιβάλλοντος
- Ανάπτυξη τεχνολογίας διαχείρισης και προστασίας των φυσικών πόρων

THREATS//ΑΠΕΙΛΕΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

- Μείωση κοινοτικών κι εθνικών πόρων

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Κλιματική αλλαγή, πυρκαγιές
- Εγκατάσταση ρυπογόνων υπερτοπικών δραστηριοτήτων στο Δήμο
- Τάση μείωσης των καλλιεργήσιμων εκτάσεων

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

- Το νέο θεσμικό πλαίσιο σχεδιασμού που διευκολύνει αμφιλεγόμενες και μεγάλης κλίμακας επενδύσεις (fast-track, περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις, παράκαμψη διαδικασιών κοινωνικής διαβούλευσης και θεσμών περιβαλλοντικής προστασίας)
- Αποχαρακτηρισμός χώρων, διευθετήσεις ρεμάτων και αλλαγή χαρακτηρισμού χρήσεων γης

¹¹ Προστατευόμενες περιοχές NATURA

¹² Βλ. Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ160Α/86): «Για την προστασία του περιβάλλοντος» καθώς και Στρατηγική σχετικά με τη σύνδεση περιοχών περιστατικού πρασίνου μεταξύ τους, και τη σύνδεσή τους και με τους χώρους αστικού πρασίνου της πόλης (ΡΣΑ)

5. ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

5.1. Μεθοδολογία

Με βάση την ανάλυση που έχει προηγηθεί, γίνεται χρήση μιας βασικής παραδοχής, προκειμένου να συγκροτηθούν τα σενάρια ανάπτυξης του Δήμου Αχαρνών ως προς τα ευρύτερα ζητήματα του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με αυτήν την παραδοχή, τα σενάρια δε μπορούν να είναι προκαθορισμένες περιβαλλοντικές πολιτικές που με τη μορφή έτοιμης φόρμουλας έρχονται να υπαγορευθούν και να επιβληθούν στην τοπική κοινωνία, ως είθισται. Στην παρούσα εργασία αντιμετωπίζονται ως ρευστές διαδρομές, οι οποίες περιγράφουν διαδικασίες που σε κομβικά σημεία διαχωρίζονται ή/και διασταυρώνονται, ανάλογα με τις επιλογές της κοινωνίας συνολικά. Το κάθε σενάριο εντέλει, αποτελεί έναν ρεαλιστικό τρόπο σύνδεσης της αρχικής κατάστασης με κάποια άλλη κατάσταση που αποτυπώνεται σε αυτό (Μέξια, 2003). Συνεπώς, η συγκρότηση των τριών διαφορετικών σεναρίων στην ουσία δεν είναι τίποτε άλλο παρά η αποτύπωση τριών χαρακτηριστικών «στιγμιότυπων» αυτών των διαδρομών, με το σενάριο τάσης να αποτελεί το ένα χαρακτηριστικό άκρο, το ριζοσπαστικό σενάριο το άλλο, και το ήπιο σενάριο ένα ενδιάμεσο «στιγμιότυπο» μεταξύ των δύο.

Όπως γίνεται φανερό από τα παραπάνω, βασικός στόχος κατά τη συγκρότηση των σεναρίων αποτελεί η ένταξή τους μέσα σε μια ευρύτερη και μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική θεώρηση η οποία θα προσεγγίζει και θα χειρίζεται τα ζητήματα του περιβάλλοντος με τρόπο ολιστικό. Στα πλαίσια αυτής της θεώρησης, κρίνεται απαραίτητη η εξάρτηση του σταδίου της συγκρότησης των σεναρίων από την ύπαρξη του σταδίου της ανάλυσης που προηγήθηκε, όπου και χαρτογραφήθηκε το σύστημα λειτουργίας, καθορίστηκαν οι δρώντες και ορίστηκαν οι διαστάσεις του εσωτερικού κι εξωτερικού χώρου αναφοράς και παρέμβασης. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης χρησιμοποιούνται όχι για την *a posteriori* δικαιολόγηση προκαθορισμένων συνταγών, αλλά για τον συνδυασμό τους σε υποθέσεις εργασίας που θα οδηγήσουν εντέλει στα σενάρια ανάπτυξης. Οι βασικές υποθέσεις εργασίας που καθοδηγούν την συγκρότηση των σεναρίων είναι οι παρακάτω:

- Η σωστή υλοποίηση μιας πολεοδομικής στρατηγικής απαιτεί την άμεση, διαρκή και αναστοχαστική εμπλοκή των κατοίκων στις διαδικασίες παραγωγής του χώρου. Στόχος δεν πρέπει να είναι απλά η συμμετοχή των κατοίκων, αλλά η άμεση εμπλοκή τους ώστε να συνδιαμορφώνουν τις αποφάσεις που αφορούν τους ίδιους.

- Καθορίζονται δύο ομάδες δρώντων, οι θεσμικοί και οι ανεπίσημοι. Οι θεσμικοί δρώντες αποτελούνται από την ευρωπαϊκή, κεντρική και τοπική διοίκηση. Οι μη θεσμικοί δρώντες αποτελούνται από τους επιχειρηματίες (μικρό, μεσαίο και μεγάλο κεφάλαιο), καθώς και τις ποικίλες ομάδες κατοίκων.

- Οι ομάδες των κατοίκων δεν εκλαμβάνονται ως ομοιογενή και συνεκτικά σύνολα. Οι επιδιώξεις τους ωστόσο, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο συγκροτούνται συλλογικά μέσω διαφορετικών «ατζεντών», τους προσδίδουν κάποια κοινά χωρικά στοιχεία αναφοράς. Ωστόσο, δεν λειτουργούν με τρόπο προβλέψιμο, ούτε θέτοντας κάποιους στόχους βάσει συγκεκριμένης και μακροπρόθεσμης στρατηγικής. Συνεπώς, χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη διατύπωση των υποθέσεων και στη συγκρότηση των σεναρίων.

- Η απασχόληση αποτελεί ουσιαστική παράμετρο της κοινωνικής συνοχής, και άρα πρέπει να συνυπολογίζεται σε οποιαδήποτε χάραξη στρατηγικής, ακόμη κι όταν αυτή έχει ως επίκεντρό της το περιβάλλον. Παράλληλα, και σε αντιδιαστολή με το παραπάνω, η περιβαλλοντική ευμάρεια ή υποβάθμιση είναι άμεσα συνυφασμένη με το κοινωνικό και οικονομικό γίγνεσθαι μιας περιοχής, ως εκ τούτου και με την απασχόληση.

- Η προσωρινή μείωση των οικιστικών πιέσεων λόγω της οικονομικής κρίσης και των επιπτώσεών της στον κατασκευαστικό τομέα, μας δίνει μεγαλύτερη ευελιξία στη διατύπωση προτάσεων σχετικά με την προστασία και την αξιοποίηση της αγροτικής γης, ωστόσο παράλληλα σημαίνει και μία μεγάλη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και της απασχόλησης.

- Η υποχώρηση της σύγκρουσης μεταξύ βιομηχανικών δραστηριοτήτων και φυσικών πόρων λόγω της αποβιομηχάνισης και της κρίσης, δεν σημαίνει αυτομάτως και την αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής, αλλά ίσα-ίσα σημαίνει τη μείωση της απασχόλησης και την κατάρρευση ενός τομέα της (τοπικής) οικονομίας.

5.2. Σενάριο Τάσεων

Στο σενάριο τάσεων παρουσιάζεται η μελλοντική εξέλιξη της περιοχής αν χωρίς καμία παρέμβαση εξακολουθήσουν να ισχύουν οι τάσεις που παρατηρούνται στον Δήμο Αχαρνών σήμερα. Η συνέχιση των φαινομένων αυτών που ευθύνονται για την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των κατοίκων θεωρείται ότι θα συνεχιστούν ή ενδεχομένως και θα ενταθούν, ιδίως αν συνυπολογιστούν οι ολοένα κι αυξανόμενες πιέσεις από εξωγενείς παράγοντες.

Αναλυτικότερα, πιστεύεται ότι η σταδιακή υποβάθμιση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος και ο διαρκής εκφυλισμός των εκτάσεων φυσικού κάλλους θα εξακολουθήσουν να αποτελούν ορατά φαινόμενα της περιοχής, με σποραδική αλλά συνεχιζόμενη επέκταση της αυθαίρετης δόμησης στην Πάρνηθα, συνέχιση της παρουσίας των οχλουσών χρήσεων στη ζώνη προστασίας του Κηφισού, περιορισμό της δασικής έκτασης της Αμυγδαλέζας, κ.ά. Επιπλέον, θεωρείται πολύ πιθανό, με δικαιολογία την οικονομική κρίση να πάψει να υπάρχει επαρκής μέριμνα για τον δημόσιο χώρο και να οδηγηθεί η περιοχή σε μία περαιτέρω υποβάθμιση των ελεύθερων και κοινόχρηστων χώρων της. Βέβαιο θεωρείται επίσης ότι θα συνεχιστεί η ρύπανση, αλλά και ο εγκιβωτισμός και η κάλυψη των ρεμάτων, αφού δεν παρατηρείται καμία ουσιαστική μεταβολή στην προστασία τους και την ανάδειξή τους, πέρα από το θεσμικό επίπεδο, όχι μόνο στον Δήμο Αχαρνών, αλλά στο σύνολο της χώρας.

Η μείωση της αγροτικής δραστηριότητας θεωρείται μια συνεχιζόμενη τάση, κι αυτό παρά το γεγονός ότι μειώνονται και οι λοιπές δραστηριότητες, οπότε θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι ο πρωτογενής τομέας θα ήταν μια παραγωγική διέξοδος. Αυτό κυρίως οφείλεται στο γεγονός ότι υπάρχει ελλιπής ενημέρωση αλλά και προκατάληψη σχετικά με τις αγροτικές δραστηριότητες, ενώ από την άλλη μεριά, κανένας θεσμικός φορέας δεν έχει καταρτίσει κάποιο πλάνο ώστε να οργανωθεί μια στήριξη της αγροτικής δραστηριότητας, ιδίως για νεοεισερχόμενους στο επάγγελμα.

Όπως γίνεται φανερό και από το παραπάνω, η μείωση της απασχόλησης και η συνεπακολουθούμενη αύξηση της ανεργίας θα πυροδοτήσει περαιτέρω εντάσεις και προβλήματα που είναι ήδη υπαρκτά στον Δήμο Αχαρνών, αφού ο ντόπιος πληθυσμός δεν θα έχει διεξόδους. Αν στη σημερινή κατάσταση υπάρχει ήδη κοινωνικός διαχωρισμός, αποκλεισμός και περιχαράκωση, τότε η έλλειψη απασχόλησης, κατεξοχήν φορέα εξωστρέφειας και κοινωνικοποίησης, εκτιμάται ότι θα ενισχύσει αυτό το φαινόμενο.

Δεδομένου ότι οι εξωτερικές πιέσεις είναι πολύ μεγάλες, ενώ οι εσωτερικές αντιστάσεις μικρές και αποδιοργανωμένες, θεωρείται λοιπόν ότι οι διαθέσιμες αδόμητες εκτάσεις του Δήμου Αχαρνών, αντί να αποτελέσουν υπόβαθρο για παραγωγική αναδιοργάνωση, μάλλον θα εξακολουθήσουν ή μπορεί και να χρησιμοποιηθούν για την περαιτέρω χωροθέτηση (ανεπιθύμητων για το υπόλοιπο Λεκανοπέδιο) υπερτοπικών χρήσεων, όπως εγκαταστάσεις κράτησης ευπαθών κοινωνικών ομάδων, εγκαταστάσεις της ΔΕΗ, καθώς και πλήθος άλλων πιθανών χρήσεων. Ανάμεσα σε αυτές θα βρίσκονται και οι «επιθυμητές» χρήσεις στα πλαίσια των ιδιωτικοποιήσεων των κρατικών φιλέτων, καθώς και στην προσπάθεια επίλυσης του δημοσιονομικού προβλήματος της χώρας. Δεδομένης της αυξημένης εξάρτησης της χωρικής εξέλιξης του Δήμου από την οικονομική κρίση, είναι βέβαιο ότι αν συνεχιστούν οι σημερινές πρακτικές, οι τοπικοί φορείς θα είναι ολοένα και πιο αδύναμοι απέναντι στους σχεδιασμούς για μεγάλης κλίμακας επενδύσεις και στις ιδιωτικοποιήσεις εν δυνάμει ελεύθερων χώρων.

Ίσως τα μόνα ελαφρώς θετικά επακόλουθα από τις τάσεις που παρατηρούνται σήμερα να είναι το αδιάθετο βιομηχανικό/βιοτεχνικό κτηριακό απόθεμα, το οποίο μπορεί να ανοίξει τον δρόμο για μια επανάχρησή του με λιγότερο οχλούσες χρήσεις, καθώς και η προσωρινή ανάσχεση των οικιστικών πιέσεων, η οποία διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων για τον χώρο και προσφέρει μια άνεση χρόνου για την εφαρμογή τους. Από την άλλη μεριά, και οι δύο αυτές τάσεις υποδηλώνουν τη μείωση της δραστηριότητας και την πτώση της απασχόλησης σε δύο νευραλγικούς κλάδους, με όλα τα προβλήματα που αυτό συνεπάγεται για την περιοχή.

5.3. Ήπιο Σενάριο

Στο ήπιο σενάριο θεωρείται ότι έχουν ληφθεί όλα εκείνα τα θεσμικά μέτρα που ούτως ή άλλως προβλέπονται σύμφωνα με το σημερινό πλαίσιο, ώστε να επιτευχθεί η αναστολή των υποβαθμιστικών φαινομένων χάρη σε κάποιες δράσεις που εμπλέκουν κυρίως τους πολίτες, τους τοπικούς φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση. Παράλληλα, θεωρείται ότι τα ανώτερα στάδια διοίκησης, όπως η εθνική κι ευρωπαϊκή, θα πρέπει να συμμετέχουν πλέον επικουρικά κι εποπτικά, αν και όπου χρειαστεί, και όχι παρεμβατικά. Προκειμένου να αποτελέσει πιθανή μελλοντική εξέλιξη το ήπιο σενάριο, έχει προβλεφθεί μικρό κόστος, και συστηματική, αλλά σχετικά μετριασμένη συμμετοχή από την κοινωνία.

Αναλυτικότερα, θεωρείται εφικτή και άμεση η ανάσχεση της υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος στον Δήμο Αχαρνών με τη λήψη πρωτοβουλιών για εθελοντικές δράσεις προστασίας και ανάδειξής του, καθώς και με την τακτική διοργάνωση εκδηλώσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης για τους κατοίκους και μη. Επίσης, εφικτή είναι και η ανάληψη της κεντρικής διοίκησης των υποχρεώσεων που μέχρι σήμερα αποφεύγει να αναλάβει, όπως η κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων σεβόμενοι την μορφή και τον οικολογικό ρόλο των ρεμάτων, η εφαρμογή της ισχύουσας περιβαλλοντικής νομοθεσίας επιβάλλοντας ακόμη και κυρώσεις στους συστηματικά παρανομούντες, καθώς και η επίσπευση των διαδικασιών ένταξης στην κοινοτική χρηματοδότηση των πρωτοβουλιών σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και των καινοτόμων δράσεων γι' αυτό.

Εκτός από την ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος και την ανάσχεση της υποβάθμισής του, θεμιτή κι εφικτή θεωρείται η ανάσχεση της μείωσης της απασχόλησης με την ενίσχυση της αγροτικής δραστηριότητας. Ένα μεικτό πλάνο που θα ενέπλεκε τον Δήμο, τα αρμόδια εκπαιδευτικά ιδρύματα (Γεωπονικό πανεπιστήμιο, ΕΠΑΛ, δημοτικά σχολεία) και φυσικά τους κατοίκους, θα μπορούσε να περιλαμβάνει ποικίλες δράσεις, χωρίς την απαίτηση μεγάλων ή και καθόλου χρημάτων. Τέτοιες δράσεις θα μπορούσαν να είναι η παραχώρηση αδόμετων εκτάσεων από τον δήμο προς καλλιέργεια από τους ενδιαφερομένους χωρίς περαιτέρω οικονομικές παροχές (άνυδρες καλλιέργειες), η παροχή τεχνογνωσίας σε υπάρχοντες κι εν δυνάμει αγρότες με την κατάρτισή τους σε νέες τεχνικές και την δικτύωσή τους για την αποτελεσματικότερη διάθεση των προϊόντων τους, καθώς και η σύνδεση της αγροτικής δραστηριότητας με την εκπαιδευτική/επιστημονική κοινότητα, σε όλες τις φάσεις υλοποίησης, με κέρδος τόσο για την επαγγελματική, όσο και για την ακαδημαϊκή δραστηριότητα.

Τέλος, θεωρείται ότι αν πρέπει κάπου να δαπανηθεί ένα σημαντικό χρηματικό ποσό, αυτό θα πρέπει να δαπανηθεί για τη βελτίωση βασικών πτυχών του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος που άπτονται και των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Τέτοιες πτυχές που απαιτούν εθνική ή/και ευρωπαϊκή χρηματοδότηση αποτελούν η παροχή οικονομικών κινήτρων για φιλικές προς το περιβάλλον επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, έτσι ώστε η θεμιτή αύξηση της δραστηριότητας και της απασχόλησης να συνοδεύεται και από βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών, καθώς και η βελτίωση του δικτύου ομβρίων υδάτων και ακαθάρτων, δεδομένου ότι πρόκειται περί βασικής υποδομής με πολλαπλά οφέλη.

5.4. Ριζοσπαστικό Σενάριο

Το ριζοσπαστικό σενάριο αποτελεί ουσιαστικά σε πολλές εκφάνσεις του συνέχεια του ήπιου σεναρίου. Για την ακρίβεια, προκειμένου ρεαλιστικά να οδηγηθεί η κατάσταση σε αυτό που περιγράφεται στο ριζοσπαστικό σενάριο, θα πρέπει οι βάσεις να έχουν τεθεί με τρόπο τέτοιο όπως περιγράφονται στο ήπιο σενάριο. Στο ριζοσπαστικό σενάριο η απαίτηση για ενεργό εμπλοκή τόσο των κατοίκων όσο και της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι σαφώς μεγαλύτερη, ξεπερνώντας τα όρια της απλής συμμετοχικότητας, αφού στόχος είναι ο Δήμος Αχαρνών να αποτελέσει μια όσο το δυνατόν αυτοδιοικούμενη και αυτοδιαχειριζόμενη χωρική οντότητα. Αυτό βεβαίως, πέρα από τα μεγάλα οφέλη για το περιβάλλον και για την τοπική κοινωνία, δημιουργεί και μεγάλη ευθύνη, αφού πια το βάρος της λειτουργίας αυτού του οικοδομήματος εν πολλοίς πέφτει και στους ίδιους τους κατοίκους, που με τη δική τους παρουσία κι εμπλοκή θα πρέπει να το κάνουν να λειτουργήσει.

Συγκεκριμένα, με τα σημερινά δεδομένα θεωρείται ότι η πλέον ριζοσπαστική κίνηση βελτίωσης του φυσικού περιβάλλοντος με άμεσα αποτελέσματα θα ήταν η σύνδεση των ελεύθερων χώρων πρασίνου μεταξύ τους και η δημιουργία δικτύου πράσινων διαδρομών σε ολόκληρη την έκταση του δήμου. Αν σε αυτό το πλάνο προστεθεί και η αποκάλυψη των εγκιβωτισμένων/μπαζωμένων ρεμάτων και η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων τους, με τρόπο τέτοιο ώστε να αποτελούν βασικό κομμάτι αυτού του πράσινου δικτύου, τότε μπορούμε να κάνουμε λόγο για μια περιβαλλοντική και τοπιακή αποκατάσταση με πολλαπλά οφέλη, πέρα από τα στενά οικολογικά. Η ρεαλιστικότητα αυτής της κίνησης δεν είναι ανύπαρκτη, αφού ούτως ή άλλως στο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνα/Αττική 2021, προβλέπονται αντίστοιχες κινήσεις για το σύνολο το Λεκανοπεδίου (ΟΡΣΑ, 2011).

Όσον αφορά την ενίσχυση της αγροτικής δραστηριότητας, θεωρείται ότι το επόμενο βήμα θα ήταν η δημιουργία εκτάσεων καλλιέργειας με καινοτόμες πρακτικές και μεθόδους μέσω της συνεργασίας αγροτών και πανεπιστημιακών φορέων για την περαιτέρω κι εντατικότερη παραγωγή αγροτικών προϊόντων σε μια πιο οργανωμένη δομή. Η δομή αυτή θα περιελάμβανε και τα στάδια πριν και μετά την αγροτική διαδικασία, γι' αυτό η δημιουργία τράπεζας σπόρων και η δημιουργία δημοτικής ανοιχτής αγοράς, κρίνονται ως απαραίτητες. Τέλος, σημαντικές κρίνονται οι μη χειροπιαστές δράσεις, όπως η συνέχεια κι εντατικοποίηση της εκμάθησης, διάδοσης και προώθησης τεχνικών αστικής καλλιέργειας, καθώς και η θεσμική εισαγωγή γεωργικών χρήσεων γης στο ΓΠΣ, ώστε να προστατεύεται και να καθορίζεται η γη με αγροτικό ενδιαφέρον και χρησιμότητα.

Παράλληλα με την ενίσχυση της αγροτικής δραστηριότητας, θεωρείται ότι θα ενισχυθεί και η κοινωνική συνοχή, αφού οι διαδικασίες παραγωγής του χώρου που προωθούνται ουσιαστικά ενισχύουν κι ευνοούν τη μεγαλύτερη συμμετοχή κοινωνικών ομάδων από το σύνολο του Δήμου. Από την άλλη μεριά, σε επίπεδο θεσμικών δρώντων, απαραίτητη κίνηση θεωρείται η άμεση κατάργηση του στρατοπέδου συγκέντρωσης μεταναστών, καθώς και η μετατροπή της φυλακής ανηλίκων σε εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Ως προς το ανθρωπογενές περιβάλλον, νόημα θα είχε τα επόμενα διαθέσιμα κονδύλια που θα διατεθούν για τον Δήμο Αχαρνών να καλύψουν τρεις βασικούς άξονες. Ο πρώτος είναι η δημιουργία μονάδας συλλογής κι επεξεργασίας ανακυκλώσιμων αποβλήτων, κίνηση που όχι μόνο θα ωφελήσει σημαντικά το περιβάλλον στο σύνολο της Αττικής, αλλά εκτιμάται ότι θα αποφέρει τόσο οικονομικά οφέλη, όσο και αύξηση της απασχόλησης. Ο δεύτερος άξονας αποτελεί την προώθηση βιώσιμων μορφών μετακίνησης, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την άμβλυση των χωρικών αποκλεισμών, γεγονός που αποτελεί απαραίτητη κίνηση λαμβάνοντας υπόψη το μεγάλο μέγεθος του Δήμου. Τέλος, απαραίτητη κρίνεται και η ολοκλήρωση του δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης, μόλις εξευρεθούν οι πόροι, καθότι πρόκειται περί βασικού έργου υποδομής.

Κλείνοντας, εστιάζεται το ενδιαφέρον και σε κάποιες ειδικότερες δράσεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν εξέλιξη άλλων ή πρωτοβουλίες για την προώθηση συμπληρωματικών τους, με κύρια χαρακτηριστικά τους την αυξημένη εμπλοκή των δρώντων, παρά τη χρηματοδότηση. Τέτοιες είναι η δημιουργία τοπικού δικτύου εναλλακτικής οικονομίας κι εναλλακτικών κοινωνικών υποδομών, η δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων με παραχώρηση έκτασης εκτός των εγκαταστάσεων του σχολείου για εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχετικά με το περιβάλλον και την αγροτική καλλιέργεια και η σύνδεσή τους με τις οικογιορτές και το agrofestival, καθώς και η δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας ενημέρωσης για την απασχόληση στον Δήμο η οποία θα είναι συνδεδεμένη με εκπαιδευτικά προγράμματα κατάρτισης κι επαγγελματικού προσανατολισμού.

ΣΕΝΑΡΙΟ ΤΑΣΕΩΝ

ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Εκφυλισμός εκτάσεων φυσικού κάλλους (αυθαίρετη δόμηση στην Πάρνηθα, οχλούσες χρήσεις στη ζώνη προστασίας του Κηφισού, δασική έκταση Αμυγδαλέζας, κ.ά.)
- Υποβάθμιση ελεύθερων χώρων
- Ρύπανση ρεμάτων
- Εγκιβωτισμός και κάλυψη ρεμάτων σε τεχνητές κοίτες

ΜΕΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΕΝΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

- Κοινωνικός διαχωρισμός, αποκλεισμός και περιχαράκωση
- Ανεργία

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΙΕΣΗ ΑΠΟ ΥΠΕΡΤΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΕΥΠΑΘΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

- Εγκαταστάσεις ΔΕΗ, στρατόπεδο κράτησης μεταναστών, φυλακές ανηλίκων, κ.ά.

ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

- Αδυναμία υλοποίησης χωρικών σχεδιασμών από τους τοπικούς φορείς και παγίωση των αμφιλεγόμενων μεγάλης κλίμακας επενδύσεων
- Ιδιωτικοποιήσεις εν δυνάμει ελευθέρων και κοινόχρηστων χώρων
- Αδιάθετο κτηριακό απόθεμα
- Προσωρινή ανάσχεση των οικιστικών πιέσεων

ΗΠΙΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Εθελοντικές δράσεις προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος
- Εκδηλώσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης
- Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων σε σεβασμό με τη μορφή και τον οικολογικό ρόλο των ρεμάτων
- Εφαρμογή της ισχύουσας περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- Ένταξη στην κοινοτική χρηματοδότηση πρωτοβουλιών για την προστασία του περιβάλλοντος και καινοτομικών δράσεων

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

- Παραχώρηση αδόμετων εκτάσεων από τον δήμο για καλλιέργεια που δεν χρειάζεται οικονομικές παροχές (άνυδρες καλλιέργειες)
- Παροχή τεχνογνωσίας σε αγρότες, κατάρτιση - δικτύωση
- Σύνδεση αγροτικής δραστηριότητας με την εκπαιδευτική - επιστημονική κοινότητα (Γεωπονική σχολή Πανεπιστημίου, ΕΠΑΛ, δημοτικά σχολεία)

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Οικονομικά κίνητρα για φιλικές προς το περιβάλλον επιχειρηματικές πρωτοβουλίες
- Βελτίωση του δικτύου ομβρίων υδάτων και ακαθάρτων

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Σύνδεση ελεύθερων χώρων πρασίνου μεταξύ τους και δημιουργία δικτύου πράσινων διαδρομών
- Αποκάλυψη ρεμάτων και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων τους

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

- Δημιουργία εκτάσεων καλλιέργειας με καινοτόμες πρακτικές και μεθόδους μέσω συνεργασίας αγροτών και πανεπιστημιακών φορέων
- Δημιουργία δημοτικής ανοιχτής αγοράς
- Δημιουργία τράπεζας σπόρων
- Εκμάθηση, διάδοση και προώθηση τεχνικών αστικής καλλιέργειας
- Εισαγωγή γεωργικών χρήσεων γης στο ΓΠΣ

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

- Προώθηση διαδικασιών παραγωγής του χώρου που ευνοούν την μεγαλύτερη συμμετοχή κοινωνικών ομάδων
- Κατάρτιση του στρατοπέδου συγκέντρωσης μεταναστών
- Μετατροπή φυλακής ανηλίκων σε εκπαιδευτικό ίδρυμα

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Δημιουργία μονάδας συλλογής και επεξεργασίας ανακυκλώσιμων αποβλήτων
- Προώθηση βιώσιμων μορφών μετακίνησης με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την άμβλυση των χωρικών αποκλεισμών
- Ολοκλήρωση δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης του δήμου

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- Δημιουργία τοπικού δικτύου εναλλακτικής οικονομίας και εναλλακτικών κοινωνικών υποδομών
- Δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων με παραχώρηση έκτασης εκτός των εγκαταστάσεων του σχολείου για εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχετικά με το περιβάλλον και την αγροτική καλλιέργεια και σύνδεση τους με τις οικογιορτές και το agrofestival
- Δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας ενημέρωσης για την απασχόληση στο Δήμο και σύνδεσή του με εκπαιδευτικά προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικού προσανατολισμού

5.5. Αξιολόγηση Σεναρίων

Σε αυτό το στάδιο της μελέτης είναι που τα σενάρια κρίνονται βάσει της ρεαλιστικότητάς τους, αλλά και του βαθμού επιθυμίας τους από τον κόσμο. Παράλληλα, αξιολογούνται και βάσει της σημασίας που κατέχουν ως προς τη θέση μας ως μελετητών, που είναι η προώθηση κυρίως δράσεων με μεγαλύτερη κοινωνική συμμετοχικότητα και μικρότερες οικονομικές απαιτήσεις, ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη ανεξάρτηση από κεντρικούς και θεσμικούς φορείς, όπου αυτό είναι δυνατόν.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, γίνεται λοιπόν εμφανές ότι το σενάριο τάσεων διατηρεί, και σε πολλές περιπτώσεις διαιωνίζει, τις κακοδαιμονίες του παρελθόντος και του σήμερα. Το ριζοσπαστικό σενάριο αποτελεί μία ιδανική κατάσταση, η οποία όμως είναι δύσκολο, λαμβάνοντας υπόψη τις σημερινές συνθήκες, να εφαρμοστεί στην ολότητά του. Έτσι θεωρείται πως η πιο ρεαλιστική επιδίωξη είναι ένα μείγμα δράσεων του ηπίου και του ριζοσπαστικού σεναρίου, μείγμα το οποίο αποτελεί κεντρική στρατηγική κατά τη συγκρότηση της πρότασης στο Ολυμπιακό Χωριό, που αποτελεί την περιοχή εξειδίκευσής μας.

6. ΧΩΡΙΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ - ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ

-17-

6.1. Επιλογή Περιοχής Χωρικής Εξειδίκευσης

Η επιλογή του Ολυμπιακού Χωριού ως περιοχή χωρικής εξειδίκευσης έγκειται στην ιδιαιτερότητα της αναφορικά με το γεγονός ότι δέχτηκε δύο διαφορετικές φάσεις κατοίκησης που διαδέχτηκαν η μία την άλλη με μεγάλη ταχύτητα και αντιστοιχούσαν σε δύο τελείως διαφορετικούς πληθυσμούς και τύπους κατοίκησης. Συγκεκριμένα, η έκτασή σχεδιάστηκε σαν πρότυπο αυτόνομο προάστιο, ακολουθώντας διεθνή πρότυπα και προδιαγραφές σχεδιασμού αντίστοιχων ολυμπιακών χωριών, αρχικά για την σύντομη φιλοξενία των αθλητών κατά τη διάρκεια των αγώνων του 2004, και έπειτα για την απόδοσή του σε δικαιούχους του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ). Η διαδικασία σχεδιασμού από έναν προσωρινό φορέα, την θυγατρική του ΟΕΚ "Ολυμπιακό Χωριό Α.Ε.", για την στέγαση ενός προσωρινού επίσης πληθυσμού, και η μετέπειτα μεταβίβαση της έκτασης στον ΟΕΚ για την μετατροπή του σε έκταση κατοίκησης ενός μόνιμου πληθυσμού, δημιούργησε εξ αρχής δυσμενείς συνθήκες για την εξέλιξη της εν λόγω περιοχής. Η αδυναμία συνομιλίας της αρχικά σχεδιασμένης χωρικής πραγματικότητας, που αντιστοιχούσε σε συγκεκριμένο τρόπο οικειοποίησης του χώρου, και αυτής που τελικά δημιουργήθηκε στην 2η φάση κατοίκησης από τον μόνιμο πληθυσμό, αποτέλεσε κύριο φορέα πολυσύνθετων προβλημάτων. Η κατάργηση του ΟΕΚ το 2012 και η παραχώρηση του ολυμπιακού χωριού στον ΟΑΕΔ έχει κάνει την κατάσταση ακόμη πιο πολυσύνθετη.

6.2. Γενικά Χαρακτηριστικά Περιοχής

Η περιοχή του Ολυμπιακού Χωριού βρίσκεται στους πρόποδες της Πάρνηθας, στο βορειοανατολικό δηλαδή τμήμα του δήμου Αχαρνών, με τον οποίο συγχωνεύτηκε με την εφαρμογή του σχεδίου Καλλικράτης το 2011. Η συνολική του έκταση υπολογίζεται στα 1.240.000 τετραγωνικά μέτρα με 366 κτίρια που περιλαμβάνουν 2.292 διαμερίσματα και καλύπτουν 254.000 τετραγωνικά μέτρα, δηλαδή μόλις το 20,4% της συνολικής του επιφάνειας¹³. Ο πληθυσμός του ανέρχεται σε 10000 κατοίκους, με 3500 μαθητές.

Ο σχεδιασμός του βασίζεται στην λογική του zoning και χωρίζεται σε 3 ευδιάκριτες ζώνες. Την ζώνη πρασίνου έκτασης 500 στρεμμάτων ελευθέρων χώρων, όπως πλατείες πεζόδρομοι και χώροι αναψυχής, την οποία διασχίζει τμηματικά το Αδριάνειο Υδραγωγείο. Την ζώνη κατοικίας με τα 366 κτίρια κατοικίας και τα κτίρια κοινωνικού εξοπλισμού, όπως τα σχολεία (2 Δημοτικά Σχολεία, 1 Γυμνάσιο, 1 Λύκειο, 1 Βρεφονηπιακός Σταθμός και 3 Νηπιαγωγεία) και η πολυκλινική, αλλά και κάποια εμπορικά καταστήματα επιπέδου γειτονιάς, και 4 καταστήματα που έχει αναλάβει ο σύλλογος κατοίκων (Σχοινιάς & Χρυσανθόπουλος, 2013). Τέλος, έχουμε την ζώνη του πολεοδομικού κέντρου όπου είναι χωροθετημένο το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών, αθλητικές εγκαταστάσεις, χώρο πάρκινγκ και τέλος το εγκαταλελειμμένο συγκρότημα κτιρίων 20.000 τετραγωνικών μέτρων που θα στέγαζε το Υπουργείο Απασχόλησης.

Η θέση του Ολυμπιακού Χωριού σε σχέση με το ιστορικό Μενίδι
(Υπόβαθρο: Google Earth)

¹³<http://olympicvillagengo.wordpress.com/olympic-village/>

6.3. Προβλήματα Περιοχής

Το Ολυμπιακό Χωριό σήμερα αντιμετωπίζει ένα σύνολο προβλημάτων που στην πλειονότητά τους οφείλονται στην διττή φύση της περιοχής, τον σχεδιασμό του δηλαδή αρχικά για τις ανάγκες της Ολυμπιάδας και την μετέπειτα προσαρμογή του σε προάστιο κατοικίας. Η μετάβαση από την μία κατάσταση στην άλλη δεν μπόρεσε να πραγματοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό έτσι ώστε να οδηγήσει στην ομαλή κατοίκηση και στην δημιουργία μιας αυτόνομης περιοχής.

Συγκεκριμένα, η ζώνη πρασίνου με τους δημόσιους χώρους του, όπως προαναφέρθηκε, σήμερα είναι τελείως εγκαταλελειμμένη, αφού ο Δήμος αδυνατεί να αναλάβει τα έξοδα συντήρησης του και έχει θεωρηθεί αρμοδιότητα της Περιφέρειας Αττικής, αποτρέποντας τους κατοίκους από την χρήση της. Η φύτευση έχει καταστραφεί σε πολλά σημεία, αυτοφυή αγριόχορτα και σκουπίδια καλύπτουν τις εκτάσεις γύρω από το υψηλό πράσινο, ενώ ο αστικός εξοπλισμός είναι σε μεγάλο ποσοστό κατεστραμμένος.

Η έλλειψη βασικών εξυπηρετήσεων και κοινωνικών υποδομών δυσχεραίνει την καθημερινότητα των κατοίκων καθιστώντας τους πλήρως εξαρτημένους από άλλες περιοχές και ταυτόχρονα από την μετακίνηση με ΙΧ. Από τα 25 εμπορικά καταστήματα που θα λειτουργούσαν για την εξυπηρέτησή των καθημερινών αναγκών τους, σήμερα λειτουργούν μόλις τα 14 λόγω των υψηλών ενοικίων μετά τη δημοπράτησή τους (Σχοινιάς & Χρυσανθόπουλος, 2013). Η αξιοποίηση του κτηριακού συγκροτήματος στα νοτιοδυτικά της περιοχής έχει παγώσει μετά το σκάνδαλο με τη μονή Βατοπαιδίου, στην οποία παραχωρήθηκε το 2007 ως αντάλλαγμα για άλλα ακίνητα, η οποία στη συνέχεια προχώρησε σε πώλησή της στην εταιρία Noliden, που σκόπευε να το χρησιμοποιήσει ως ιδιωτικό θεραπευτήριο. Τα σχολικά συγκροτήματα που κατασκευάστηκαν αδυνατούν να στεγάσουν τον σημερινό μαθητικό εξοπλισμό, με αποτέλεσμα την εγκατάσταση 24 κοντέινερ για την αναπήρωση των ελλείψεων (Χατζηγεωργίου, 16/03/2010). Από τις αθλητικές εγκαταστάσεις που κατασκευάστηκαν, σήμερα λειτουργούν μόνο τα 2 κλειστά γυμναστήρια και τα ανοικτά γήπεδα τένις. Επιπρόσθετα, η συγχώνευση της γραμμής λεωφορείου Χ40 και Χ41 στην 740 στις 01/06/2013¹⁴ οδηγεί σε περαιτέρω απομόνωση των κατοίκων και δυσκολία μετακίνησής τους. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί η ύπαρξη πυλώνων υψηλής τάσης στα βόρεια της περιοχής.

Όλα τα παραπάνω οδηγούν στην πλήρη αίσθηση εγκατάλειψης και απομόνωσης των κατοίκων και την μεταφορά του συνόλου των καθημερινών τους πρακτικών εκτός των ορίων του Ολυμπιακού Χωριού, με αποτέλεσμα την μετατροπή της περιοχής σε υπνούπολη. Η παντελής έλλειψη κεντρικότητας στην περιοχή έχει οδηγήσει στην ενδογενή αποξένωση του πληθυσμού και κατά συνέπεια στην δυσκολία ευόδωσης συλλογικών δράσεων.

¹⁴<http://www.oasa.gr/news.php?id=funk592>

6.4. Απόψεις Κατοίκων – Συνεντεύξεις

Μετά την πραγματοποίηση συνεντεύξεων σε κάτοικους του ολυμπιακού χωριού από όλες τις ηλικιακές ομάδες, μπορούμε να προχωρήσουμε στην κατηγοριοποίηση 3 ομάδων απόψεων των κατοίκων που αφορούν στο φυσικό περιβάλλον, στις ενδογενείς σχέσεις του πληθυσμού και τέλος στις κοινωνικές παροχές και τον βαθμό εξυπηρέτησης των αναγκών τους.

Αναφορικά με το φυσικό περιβάλλον, οι επικρατούσες αντιλήψεις αναγνωρίζουν το σαφές πλεονέκτημα τους σχετικά με το μεγάλο ποσοστό έκτασης πρασίνου ανά κάτοικο και την εύκολη πρόσβασή τους σε αυτό. Συγκεκριμένα όλοι ανέφεραν ότι «τους αρέσει η άπλα».

Ταυτόχρονα όμως αναγνωρίζουν ξεκάθαρα την ανεπαρκή συντήρηση των χώρων αυτών και ομολογούν πως μόνο οι προσωπικές τους προσπάθειες για συντήρηση σε μια εμβέλεια μικρής απόστασης από τις κατοικίες τους αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες της περιοχής λόγω της μη συνεννόησης μεταξύ τους αλλά και της μεγάλης κλίμακας. Η ανάγκη των κατοίκων για φροντίδα του περιβάλλοντος και βελτίωση της οπτικής του εικόνας αποκαλύπτεται στους φροντισμένους κήπους των κατοικιών τους όπου όπως μας ανέφεραν, καλλιεργούν καλλωπιστικά φυτά αλλά και οπωροκηπευτικά.

Η αντίθεση στους ιδιωτικούς χώρους πρασίνου και τους δημόσιους είναι αρκετά μεγάλη και μας αποκαλύπτει τις προβληματικές ενδογενείς σχέσεις που χαρακτηρίζουν την περιοχή.

Όσον αφορά αυτές, οι κάτοικοι ανέφεραν ότι υπάρχει ένα ενδιάμεσο επίπεδο γειτονιάς. Τα υπάρχοντα σχολεία έχουν λειτουργήσει σαν φορέας κοινωνικοποίησης με αποτέλεσμα ο ανήλικος πληθυσμός να γνωρίζεται μεταξύ του. Ταυτόχρονα, μέσα από τους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων δημιουργήθηκε έδαφος γνωριμίας για τους γονείς. Λόγω όμως της έλλειψης άλλων φορέων κοινωνικοποίησης, η πραγματικότητα για τις οικογένειες με παιδιά που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή αποκλίνει σε πολύ μεγάλο βαθμό από την αντίστοιχη των άτεκνων κατοίκων, οι οποίοι όπως ανέφεραν δεν έχουν μέσο γνωριμίας με τους λοιπούς κατοίκους και, λόγω έλλειψης οποιασδήποτε κεντρικότητας στην περιοχή και σημείων συνάντησης και συγκέντρωσης, οι γνωριμίες τους περιορίζονται σε αυστηρά τοπικό επίπεδο με τους πολύ κοντινούς γείτονές τους.

Τέλος, σχετικά με τον βαθμό εξυπηρέτησης των αναγκών τους, η δυσαρέσκεια από τις υπάρχουσες παροχές και υπηρεσίες ήταν ομόφωνη. Ανέφεραν το αίσθημα της πλήρους απομόνωσής τους, καθώς τα καταστήματα που λειτουργούν είναι πολύ λίγα σε αριθμό για την επαρκή κάλυψη των καθημερινών αναγκών τους και η πρόσβαση σε αυτά πολλές φορές αδύνατη λόγω της μεγάλης απόστασης. Οι κοινωνικές υποδομές είναι σχεδόν ανύπαρκτες κάτι που οδηγεί στην πλήρη εξάρτηση τους από άλλες περιοχές.

6.5. Προτάσεις

Σε αντιστοιχία με την διαδρομή που ακολουθήθηκε στα πρότερα στάδια της μελέτης, οι προτάσεις που αφορούν στο ολυμπιακό χωριό δεν αποτελούν χωρικές επεμβάσεις που αποσκοπούν στην δημιουργία μιας αυστηρά καθορισμένης πραγματικότητας, καθώς αυτό θα συνεπαγόταν τον περιορισμό των διαδικασιών παραγωγής του χώρου, αλλά και τον τρόπο οικειοποίησης του από τους χρήστες. Αντίθετα, οι προτάσεις μας αφορούν περισσότερο στην συγκρότηση ευέλικτων πολιτικών και κινήτρων που διαθέτουν την κατάλληλη πλαστικότητα για την προσαρμογή τους στην δυναμική χωροχρονική κοινωνική πραγματικότητα και στις επιθυμίες των κατοίκων. Συνεπώς, δεν προτείνεται η συγκρότηση ενός ενιαίου σώματος επεμβάσεων που αντιστοιχούν σε ένα από τα σενάρια που αναλύθηκαν στο παραπάνω κεφάλαιο, αλλά ένα μωσαϊκό κατευθύνσεων που αποσκοπούν να αναδείξουν μια ρευστή γεωμετρία που δύναται να επαναπροσδιορίζεται συνεχώς. Για την επίτευξη μιας τέτοιας ευελιξίας που θα διαθέτει τον μέγιστο δυνατό βαθμό προσαρμοστικότητας στο κοινωνικό γίγνεσθαι, οι προτάσεις μας σκιαγραφούν την προσπάθεια επικράτησης ενός καθεστώτος αυτοδιαχείρισης, υπό την ομπρέλα του οποίου μπορεί να ευοδωθεί η άμεση συμμετοχή των κατοίκων και ο καθορισμός από αυτούς των τρόπων υλοποίησης των προτάσεων.

Οι βασικές κατευθύνσεις των προτάσεων μας επιχειρούν να συνομιλήσουν με τα προβλήματα που εξέφρασαν οι κάτοικοι μέσα από τη διαδικασία των συνεντεύξεων και αφορούν σε 3 άξονες, χωρίς να απαντούν απαραίτητα αποσπασματικά στον κάθε ένα, αλλά διαπερνώντας τους συνολικά. Αυτοί αφορούν στο φυσικό περιβάλλον, στις ενδογενείς σχέσεις του πληθυσμού και τέλος στις κοινωνικές παροχές και τον βαθμό εξυπηρέτησης των αναγκών τους.

Κύριο μέσο για μια συνολική αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής είναι η αστική καλλιέργεια, μέσω της ενίσχυσης της ενασχόλησης με αυτήν, και την δημιουργία αντίστοιχων κινήτρων, αλλά και η ευρύτερη ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα. Συγκεκριμένα, προτείνεται η παραχώρηση εκτάσεων από τον δήμο για την δημιουργία περιοχών σχολικής καλλιέργειας, αλλά και τη δημιουργία περιοχών καλλιέργειας από δημότες. Επίσης, επιχειρούμε την σύνδεση της αγροτικής δραστηριότητας με την επιστημονική κοινότητα, μέσω της σύνδεσης εκτάσεων με πανεπιστημιακά ιδρύματα για ερευνητικούς σκοπούς, αλλά και την αντίστοιχη με σχολεία και εκτός του Ολυμπιακού Χωριού. Ταυτόχρονα με τα παραπάνω, θα ήταν χρήσιμη η δημιουργία τράπεζας σπόρων, και η οικονομική ενίσχυση των αγροτών μέσω της οργάνωσης τους και της εκμετάλλευσης των δυνατοτήτων που δημιουργεί το διαδίκτυο για εμπόριο χωρίς μεσάζοντες δημιουργώντας ατομικά e-shops, σε συνδυασμό με την προσπάθεια για την ένταξη των αγροτικών δραστηριοτήτων σε κοινοτικά προγράμματα. Τέλος, προτείνεται η δημιουργία δημοτικής αγοράς που θα λειτουργεί σαν υπερτοπικός πόλος και ταυτόχρονα σαν αγορά απορρόφησης των εν δυνάμει παραγόμενων προϊόντων.

Επίσης, κρίνουμε εφικτή την επιστροφή στο δημόσιο των κτιριακών εγκαταστάσεων που θα στέγαζαν το υπουργείο ανάπτυξης και που μετά το σκάνδαλο με τη μονή Βατοπαιδίου έχει παγώσει κάθε διαδικασία. Το εν λόγω κτίριο θα μπορούσε να εμπλουτιστεί με χρήσεις και να αποτελέσει έναν μόνιμο τόπο συνάντησης με αίθουσες συνελεύσεων και εκδηλώσεων που θα αφορούν στον συντονισμό και την στέγαση του συνόλου των δραστηριοτήτων που θα λαμβάνουν χώρα στο Ολυμπιακό Χωριό.

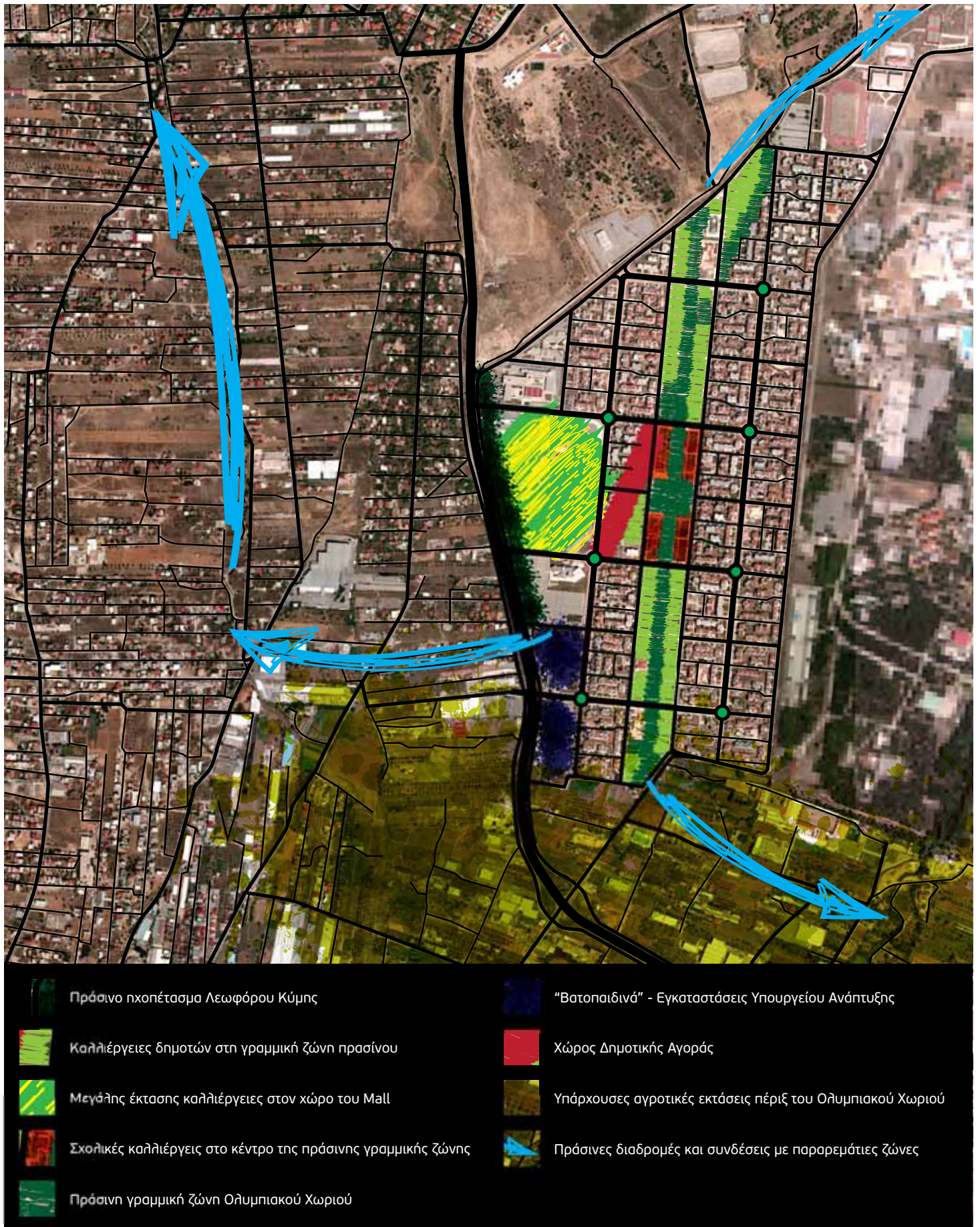
Συνεχίζοντας, προωθούμε εθελοντικές δράσεις καθαρισμού, προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος, αλλά και εκδηλώσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης με εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Συγχρόνως προτείνεται η προώθηση της εξωστρέφειας του ολυμπιακού χωριού, απαντώντας στο αίτημα απομόνωσης των κατοίκων, μέσω της σύνδεσής του με πράσινες διαδρομές με το ρέμα της Καναπίτσας που βρίσκεται στα δυτικά και το αντίστοιχο της Χελιδονούς στα νότια. Θεωρούμε επίσης δόκιμη την απομάκρυνση του συρματοπλέγματος που βρίσκεται στα νότια και δυτικά της περιοχής όπου γειτνιάζει με αγροτικές εκτάσεις, και κρίνουμε απαραίτητη την βελτίωση της σύνδεσης της περιοχής με τα περίχωρα της, τις περιοχές φυσικού κάλλους, τις γύρω κοινότητες και τέλος το κέντρο του Μενιδίου και της Αθήνας.

Τέλος, η δημιουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας θα μπορούσε να υποβοηθήσει όλα τα παραπάνω δρώντας σαν ηλεκτρονικός τόπος ενημέρωσης για ανταλλαγή γνώσεων - όπως τεχνικών καλλιέργειας, να εμπεριέχει πληροφορίες για τις εκδηλώσεις και τις δράσεις που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή και ταυτόχρονα να υποβοηθά τον συντονισμό τους.

Στον παρακάτω χάρτη φαίνεται μια προτεινόμενη χωροθέτηση των προτάσεων μας, χωρίς να αποτελεί μοναδική επιλογή, διαθέτοντας την απαιτούμενη ανοικτότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Lefebvre, H. (2007 (1η έκδοση 1968)). *Δικαίωμα στην Πόλη: Χώρος και Πολιτική*. Αθήνα: Κουκίδα.

Lynch, K. (1960). *The Image of the City*. Cambridge [MA], USA: The MIT Press.

Δήμος Αχαρνών. (2011). *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Αχαρνών 2011-2015*. Στρατηγικός Σχεδιασμός.

Ε.Μ.Π. (2001). *Διερεύνηση Πολεοδομικών Κοινωνικών Παραμέτρων στο Δήμο Αχαρνών και Διατύπωση Κατευθύνσεων Στρατηγικού Σχεδιασμού για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη*. Β' Φάση. Αθήνα: [χ.ε.].

Κάτου, Μ. (2013). *Ο Δήμος Αχαρνών μέσα από τα μάτια των μαθητών του 1ου εσπερινού ΕΠΑ.Λ Αχαρνών*. [χ.ε.].

Μέξια, Α. (2003). *Η Μέθοδος των Σεναρίων στο Στρατηγικό Περιβαλλοντικό Σχεδιασμό*. Στο Π. Γετίμης, & Γ. Καυκαλάς, Χώρος και Περιβάλλον: Παγκοσμιοποίηση - Διακυβέρνηση - Βιωσιμότητα (σσ. 317 - 328). Αθήνα: Τόπος.

Μπελαβίλιας, Ν., & Βαταβάλη, Φ. (2009). *Πράσινο και ελεύθεροι χώροι στην πόλη*. Αθήνα: WWF Ελλάς.

ΟΡΣΑ. (2011). *Αθήνα Μεσογειακή Πρωτεύουσα: Στρατηγικές Προτεραιότητες του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας/Αττικής 2021*. Ανάκτηση από <http://www.organismosathinas.gr/userfiles/file/%CE%A1%CE%A3%CE%91%202021/athens%20RSA%202021%20.pdf>

Στριφτού-Βάθη, Σ. (2009). *Αχαρνάι*. Αχαρνάι: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ανατολικής Αττικής.

Σχοινιάς, Γ., & Χρυσανθόπουλος, Χ. (2013). *Ανάπλαση στο Ολυμπιακό Χωριό (Αχαρνές)*. Διπλωματική εργασία.

Χατζηγεωργίου, Α. (2010, 03 16). *Χωριό πρότυπο...φάντασμα*, Εφημερίδα Ελευθεροτυπία: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=141789>

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

www.acharnes.gr

www.oasa.gr

www.statistics.gr

www.tvxs.gr